

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 4167
Tarih : 16.03.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Engelli bireylerin eğitime erişimleri önündeki engellerin neler olduğunun ve YGS başta olmak üzere merkezi sınavlarda yaşadıkları sorunların tespit edilmesi ve yaşadıkları hak kayıplarına ilişkin çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Filiz KEREŞTECİOĞLU

HDP Grup Başkanvekili

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1948), Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Haklarına dair Sözleşme (1989), BM Avrupa Sosyal Şartı (1961; 1996) ve BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme (2006) ile tüm çocukların eğitim haklarının cinsiyet, dil, din ve ırk ayrımı yapılmaksızın güvence altına alınması gerekliliği ortaya konulmuştur. Bu durum Anayasa başta olmak üzere ulusal mevzuatta da güvence altına alınmıştır. Ancak mevcut yasal düzenlemelere rağmen Türkiye’de engelli bireylerin eğitim haklarından tam anlamıyla yararlanamadıkları ve kaliteli eğitime erişimde problem yaşadıkları bilinmektedir. Maalesef Türkiye’de engellilerin eğitim kurumlarına hem fiziksel erişilebilirliği hem de bilgiye erişilebilirliğini kapsayacak eğitim imkânları yeterli düzeyde değildir. Bu durum engelli bireylerin okullaşma oranlarında kendini açıkça dışa vurmaktadır. Ulusal Özürlüler Veri Tabanına (ÖZVERİ) göre 6 yaş ve üzerindeki engelli bireylerin % 41,6’sı okuryazar değildir. % 18,2’si okuryazardır ancak bir okul bitirmemiştir. % 22,3’ü ilkokul, % 10,3’ü ortaokul ve yalnızca % 7,7’si lise veya daha üstü bir kurumdan mezundur.

Türkiye’de engelli bireylerin eğitime ve dolayısı ile daha nitelikli iş olanaklarına erişiminin önündeki en büyük engellerden biri de sınav merkezli eğitim sistemidir. Hali hazırda eğitimde eşitsizliklerin temel kaynaklarından biri olan sınav merkezli eğitim engelli bireyler açısından çok daha ciddi hak kayıplarına neden olmaktadır. ÖSYM’nin engelli adaylar için önceden bilgi toplamasına rağmen gerekli ön hazırlıkları ve planlamaları sağlıklı bir şekilde yapmamaktadır. Özellikle okuyucu ve işaretçilerin nitelikli bir eğitimden geçirilmemesi, bir bölümünün düzgün bir telaffuzla anlaşılır bir şekilde soruları okumaması, okuma tekniklerine ve sayısal derslerdeki temel işaretlere hâkim olmaması, engelli aday için gerekli saygı ve sabrı göstermemesi, fiziki ortamların uygun olmamasından dolayı başka bir okuyucuların sesinin dikkati dağıtması gibi sınav sürecini olumsuz etkileyen ve hak kaybına neden olan çok sayıda sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Engelli adayları en fazla zorlayan ve hak kayıpları yaşamasına neden olan sorunların başında ÖSYM’nin her yıl sınav sisteminde yaptığı değişikliklerdir. 12 Mart 2017 tarihinde gerçekleştirilen YGS sınavına başvuran engelli adayların birçoğu ÖSYM’nin etkin bir şekilde duyurusunu yapmadığı, gerekçesini açıklamadığı sınav sistemine ilişkin değişikliklerin mağduru olmuş ve bir yıllık emekleri heba edilmiştir.

Örneğin Ankara'da son yedi yıldır engelliler YGS sınavına ODTÜ kampüsü içerisinde bulunan Yabancı Diller Fakültesinde (YYDF) giriyorlardı. Bu yıl ÖSYM makul hiçbir neden açıklamadan ve etkin bir duyuru yapmadan engellilerin sınav yerinde değişiklik yaptı. Görme engelli adaylar başta olmak üzere engelli adayların birçoğu trafiğin yoğun olması, kolaylaştırıcı personel yetersizliği gibi sorunlara rağmen mevcut yönerge levhalarını takip YYDF'ye sınavdan beş on dakika önce ulaşmıştır. Engelli adaylar oraya ulaştıklarında sınavlarının başka bir binada gerçekleşeceğini öğrenmişlerdir. Bu yıl sınav salon kapılarının ÖSYM'nin kararı ile 09:45'de kapanması kararı alınmasından kaynaklı sınavın gerçekleşeceği binaya 9:50-55 geçme ulaşmalarına rağmen sınava alınmamışlardır. Buna benzer çok sayıda mağduriyet yaşandığı bilinmektedir.

Yaşanan bu gelişme ÖSYM'nin sınav yerini kontrol etmek ve zamanında orada bulunmak adayların sorumluluğundadır deyip kendi sorumluluğundan feragat edebileceği bir durum kesinlikle değildir. Örneğin sınav yeri neden değiştirilmiştir? Sınav girişleri 9:45'ten sonra neden engellenmiştir? Engelli bireyler için etkin bir duyuru neden yapılmamıştır? Kampüs içerisinde engelli adayların sınav bina ve salonlarına kolaylıkla bulabilmesi için neden yeterli sayıda personel görevlendirilmemiş, gerekli araç ve vasıtalar hazır bulundurulmamıştır?

Maalesef AKP iktidarının emrinde olan ÖSYM alt yapısını hazırlamadan, gerekliliğini ve duyurusu yeterli bir şekilde yapmadan aldığı merkezi kararların bedelini engelli adaylar çok ağır bir şekilde ödemektedir. Mevcut mevzuata göre bu hak kaybının telafisi maalesef mümkün olamamaktadır.

Yasama ve denetim organı olan TBMM'de engelli bireylerin eğitime erişimleri önündeki engellerin neler olduğu ve YGS başta olmak üzere merkezi sınavlarda yaşadıkları sorunların tespit edilmesi ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmalıdır.